

بررسی عوامل مؤثر بر معیارهای همسرگزینی در بین دانشجویان دانشگاه یزد

اکبر زارع شاه آبادی* علیرضا زارع شاه آبادی**

چکیده

هر فردی برای ازدواج و گزینش همسر، معیارهایی را در نظر می‌گیرد: سؤال اصلی این است که معیارها و عوامل مؤثر بر آنها کدام اند و رابطه آنها با یکدیگر چگونه است؟ هدف این پژوهش پاسخگویی به این سؤال اساسی می‌باشد. جهت انجام این پژوهش از روش پیمایشی استفاده گردیده و جامعه آماری تحقیق را ۲۶۳۵ نفر دانشجویان علوم انسانی دانشگاه یزد تشکیل می‌دهد حجم نمونه برابر ۵ درصد جامعه آماری یعنی ۱۳۰ نفر می‌باشد.

براساس نتایج این تحقیق، پسران بیشتر از دختران به معیارهای ظاهری در انتخاب همسر توجه دارند و دختران در مقایسه با پسران بیشتر بر معیارهای مذهبی در انتخاب همسر تأکید می‌کنند. افرادی که دارای پایگاه اجتماعی بالاتر هستند بر معیارهای ظاهری و اشخاصی که دارای سن بالاتری می‌باشند بر معیارهای مذهبی تأکید بیشتری دارند.

واژگان کلیدی

ازدواج، دانشجوی، همسرگزینی، معیارهای ظاهری، معیارهای مذهبی، تجانس و همگونی

* - عضو هیأت علمی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه یزد

** - عضو هیأت علمی گروه جغرافیا دانشگاه یزد

مقدمه

انتخاب همسر همیشه در طول تاریخ مورد توجه فرهنگهای مختلف بوده است و هر جامعه ای براساس شرایط و مقتضیات خود قواعد و مقرراتی را برای کنترل و نظارت بر آن ایجاد کرده است. انتخاب همسر در زمان های مختلف و در جوامع گوناگون به صورتهای مختلف بوده است. اما، هیچگاه از تأثیر جامعه و شرایط اجتماعی برکنار نبوده است و همواره عوامل اجتماعی، میزان ازدواج، نوع ازدواج و معیارهای انتخاب همسر را تحت تأثیر قرار داده اند.

مطالعه معیارهای انتخاب همسر در بین دانشجویان به دلیل شرایط خاص آنها جالب می باشد. زندگی در دانشگاه و محیط دانشجویی، محیطی که افراد مختلف از فرهنگها و قومیت های مختلف، پایگاههای اجتماعی مختلف و افکار و عقاید متفاوت را در خود جای داده است. دوری از والدین و کاهش تماس و ارتباط با آنها در نتیجه کاهش کنترل و نظارت آنها، دانشجویان را در شرایط خاص قرار داده که باعث می شود در زمینه انتخاب همسر با مسائلی روبرو شوند. با توجه به این شرایط، بررسی معیارهای همسرگزینی در بین آنها و عوامل مؤثر بر این معیارها قابل توجه است.

در گذشته ازدواجها بیشتر به صورت دگر انتخابی بوده تا خود انتخابی. یعنی همین که فرد به سن بلوغ می رسید، والدین او براساس یکسری مصالح و منافع خانوادگی و ... دست به انتخاب همسر برایش می زدند. در این انتخاب بیشتر تجانس و منافع خانواده ها مطرح و مهم بود تا تجانس و منافع طرفین ازدواج. خانواده بیشتر در آن زمان از نوع گسترده بود و ازدواج منجر به ایجاد خانواده جدید نمی شد. در این شرایط منافع و خواست و نظر فرد ارجحیت نداشت و دخالت دیگران در امر ازدواج و انتخاب همسر، منجر به تشکیل یک خانواده جدید و مستقل به تمام معنا نمی شد. لزوم تجانس و همفکری و در نظر گرفتن خواست و منافع طرفین در ازدواج و انتخاب همسر امری روشن و واضح است. زیرا در غیر این صورت، ممکن است خانواده ای ناپایدار و ناسالم به وجود آید که خود عوارض و صدمات زیادی بر پیکر جامعه وارد، می کند. بدرستی که هیچ جامعه ای نمی تواند ادعای سلامت کند، چنانچه از خانواده های سالم برخوردار نباشد. باز بی هیچ شبهه، هیچ یک از آسیبهای اجتماعی نیست که فارغ از تأثیر خانواده پدید آمده باشد (باقر ساروخانی، ۱۳۷۰، ص ۱۱)

ازدواج و انتخاب همسر پدیده ای است که تحت تأثیر عوامل مختلف قرار دارد. در واقع، نه یک علت بلکه، شبکه ای از علتهاست که در حین تعامل بر یکدیگر بر امر همسرگزینی و معیارهای مورد نظر فرد تأثیر می گذارد.

از جمله عواملی که بر معیارهای مورد نظر فرد در انتخاب همسر تأثیرگذار است معیارهای مورد نظر والدین است. اگر چه نقش والدین در انتخاب همسر نسبت به گذشته کاهش یافته است و لیکن با توجه به نظر «مید» مبنی بر اینکه «خصوصیت اصل یک رفتار مبتنی بر فکر تعقل، قدرت پیش بینی شده است و خودی ساختن فعالیت دیگران و نمود این فعالیت به صورت وضع رفتار، به فرد اجتماعی امکان می دهد که از یک رفتار منطقی عقلانی برخوردار باشد. (توسلی، ۱۳۷۰ ص ۳۰۸) می توان نتیجه گرفت که افراد برای آنکه در انتخاب همسر رفتاری مبتنی بر فکر و تعقل داشته باشند می بایست دارای قدرت پیش بینی بوده و معیارهای دیگر افراد از جمله والدین را نیز تحت نظر قرار دهند.

روش اجرای تحقیق

روش به کار گرفته شده در این تحقیق روش پیمایشی است. برای جمع آوری اطلاعات نیز از ابزار پرسشنامه و جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات، از روشها و جداول آماری استفاده شده است.

جامعه آماری این تحقیق از مجموعه دانشجویان رشته های علوم انسانی دانشگاه یزد که در سال تحصیلی ۸۰ - ۷۹ در دوره کارشناسی مشغول به تحصیل بوده اند، تشکیل می شود، و تعداد آنها برابر با ۲۶۳۵ نفر می باشد (راهنمای دانشجویان دانشگاه یزد - سال تحصیلی ۸۰ - ۷۹ ص ۱۳)

حجم نمونه نیز با توجه به فرمول نمونه گیری $n = \frac{Nt^2Pq}{Nd^2 + t^2Pq}$ محاسبه و

تعداد ۱۲۰ نفر بدست آمده است. لیکن از آنجا که مقدار فوق کمتر از ۵ درصد جامعه آماری می باشد، لذا حجم نمونه را مساوی ۵ درصد، یعنی ۱۳۰ نفر در نظر گرفته ایم.

$$\begin{array}{l}
 P = 0.30 \\
 t = 1/96 \\
 N = 2635 \\
 d = 0.08 \\
 q = 0.70 \\
 130 = 5\% \text{ درصد}
 \end{array}$$

فرضیات

- ۱- جنس با معیارهای همسرگزینی رابطه دارد بدین صورت که:
 - الف) دختران بیشتر از پسران به فامیل بودن همسر اهمیت می دهند.
 - ب) پسران بیشتر از دختران به معیارهای ظاهری در انتخاب همسر اهمیت می دهند.
 - ج) دختران بیشتر از پسران به معیارهای مذهبی در انتخاب همسر اهمیت می دهند.
- ۲- بین وضعیت اقتصادی (درآمد خانواده) و توجه به معیارهای همسرگزینی رابطه وجود دارد. بدین صورت که:
 - الف) هرچه درآمد خانواده بالاتر باشد توجه به معیارهای مذهبی کمتر است.
 - ب) هرچه درآمد خانواده بالاتر باشد توجه به معیارهای ظاهری بیشتر است.
 - ج) بین درآمد خانواده و توجه به معیار تجانس و همگونی در منشای اجتماعی رابطه وجود دارد.
- ۳- سن با معیارهای همسرگزینی رابطه دارد بدین صورت که:
 - الف) هرچه سن فرد بیشتر باشد توجه به معیارهای ظاهری کمتر است.
 - ب) بین سن و معیارهای مذهبی رابطه وجود دارد.
- ۴- بین معیارهای والدین و معیارهای فرد در گزینش همسر رابطه وجود دارد. بدین صورت که:
 - الف) هر چه توجه والدین به معیار تجانس و همگونی بیشتر باشد، توجه فرزندان نیز بیشتر است.
 - ب) هرچه توجه والدین به معیارهای مذهبی بیشتر باشد، توجه فرزندان نیز بیشتر است.
 - ج) هرچه توجه والدین به معیارهای ظاهری بیشتر باشد، توجه فرزندان نیز بیشتر است.

یافته های تحقیق

در ادامه مقاله به نتایج به دست آمده در این تحقیق می پردازیم. این نتایج به طور جداگانه در دو قسمت توصیف و تجزیه و تحلیل اطلاعات آورده می شود.

الف) توصیف ویژگیهای جامعه آماری

- ۱۲/۳ درصد پاسخگویان کمتر از ۲۰ سال، ۶۶/۹ درصد از آنها بین ۲۴- ۲۰ سال و ۲۰ درصد از آنها ۲۵ ساله و بیشتر از آن می باشند.

- ۳۵/۴ درصد از مردان معیار زیبایی ظاهری را بسیار مهم دانسته اند در حالی که تنها ۷/۶ درصد از زنان این معیار را بسیار مهم می دانند. همچنین ۵۲/۳ درصد از مردان معیار زیبایی ظاهری را مهم می دانند. در مقابل ۴۲/۰۷ درصد از زنان این مقدار اهمیت را برای آن قائل اند. تنها ۷/۶ درصد مردان معیار فوق را کم اهمیت دانسته در حالی که ۲۸/۴ درصد از زنان، این معیار را کم اهمیت می دانند. ۴/۶ درصد از مردان و ۱۰/۷ درصد از زنان معیار فوق را بی اهمیت دانسته اند.

- ۸/۵ درصد والدین زیبایی ظاهری را بسیار مهم می دانند. ۴۱/۵ درصد از آنها معیار فوق را مهم و ۳۹/۲ درصد از آنها این معیار را کم اهمیت می دانند. همچنین ۱۰/۷ درصد از پاسخگویان از نظر والدین خود آگاه نبوده اند.

- ۴۶/۳ درصد از مردان معیار خوش اندام بودن را بسیار مهم و در مقابل تنها ۲۷/۶ درصد از زنان این معیار را بسیار مهم می دانند. همچنین ۴۱/۵ درصد از مردان معیار فوق را مهم دانسته، در حالیکه ۵۲/۳ درصد از زنان این معیار را مهم می دانند. و تنها ۱۲/۳ درصد از مردان و ۲۰ درصد از زنان معیار فوق را کم اهمیت دانسته اند.

- ۶۵/۳ درصد از افراد معتقداند که والدینشان، خوش اندام بودن همسر را بسیار مهم و مهم می دانند. ۲۶/۱ درصد نظر والدین را کم اهمیت دانسته و تنها ۰/۷ درصد آن را بی اهمیت می دانند. و ۷/۶ درصد از افراد نیز نظر والدین خود را در این رابطه نمی دانند.

- ۹۳/۸ درصد از مردان سن همسر خود را بسیار مهم و مهم می دانند. در مقابل ۴۱/۵ درصد از زنان نیز آن را مهم دانسته و تنها ۷/۷ درصد از افراد معتقداند که سن همسر از نظر والدینشان کم اهمیت می باشد. ضمناً ۳/۰۷ درصد از نظر والدین خود اطلاع ندارند.

- ۷۶/۹ درصد از مردان و ۹۰/۸ درصد از زنان، نماز خواندن همسر را بسیار مهم می دانند. همچنین ۱۶/۹ درصد از مردان و ۷/۷ درصد از زنان این معیار را مهم دانسته اند. این در حالی است که تنها ۴/۷ درصد از مردان این معیار را کم اهمیت می دانند. ضمناً ۱/۵ درصد از مردان معیار فوق را کم اهمیت دانسته اند.

- در مجموع ۶۹/۲ درصد از مردان قرآن خواندن همسر را بسیار مهم دانسته و در مقابل ۹۰/۸ درصد از زنان معیار فوق را بسیار مهم می دانند. ۲۰ درصد از مردان این معیار را

کم اهمیت دانسته اند. در حالی که تنها ۴/۶ درصد از زنان آن را کم اهمیت می دانند. ۱۰/۷ درصد از مردان و ۴/۶ درصد از زنان نیز معیار فوق را بی اهمیت دانسته اند. ۴۹/۲ درصد از افراد نظر والدین خود را در رابطه با قرآن خواندن همسر بسیار مهم می دانند. همچنین ۳۲/۳ درصد آن را مهم دانسته اند، ۱۲/۴ درصد از افراد معتقداند والدین این معیار را کم اهمیت می دانند و تنها ۱/۵ درصد معتقداند والدینشان در رابطه با خواندن قرآن اصلاً اهمیتی قائل نیستند. ضمناً ۴/۶ درصد از افراد نیز از نظر والدین خود اظهار بی اطلاعی کرده اند.

- ۵۲/۳ درصد از افراد پسر و ۶۲/۰۷ درصد از والدین آنها رعایت حجاب را از طرف همسر بسیار مهم می دانند. همچنین ۳۶/۹ درصد از مجموع پاسخگویان پسر و ۲۷/۶ درصد از والدین آنها معیار فوق را مهم دانسته اند. ۷/۶ درصد از افراد و ۴۸٪ از والدین این معیار را کم اهمیت تلقی کرده اند. و تنها ۲/۰۷ درصد از افراد پسر رعایت حجاب را بی اهمیت دانسته اند.

این در حالی ست که هیچ کدام از والدین، این معیار را بی اهمیت نمی دانند. ضمناً ۴/۷ درصد از افراد نظر والدین خود را نمی دانسته اند.

- ۴۱/۵ درصد از پاسخگویان زن و ۴۰ درصد از والدین آنها نتراشیدن ریش را بسیار مهم و مهم دانسته اند. ۳۰/۸ درصد از زنان پاسخگو و ۳۳/۸ درصد از والدین آنها معیار فوق را کم اهمیت می دانند. همچنین ۲۷/۷ درصد از زنان و ۱۸/۴ درصد از والدین نتراشیدن ریش را بی اهمیت تلقی کرده اند ضمن آنکه ۷/۷ درصد از افراد نیز از نظر والدین خود اظهار بی اطلاعی کرده اند.

- ۳/۰۷ درصد از مردان و ۱۳/۹ درصد از زنان، فامیل بودن همسر را بسیار مهم دانسته اند. ۲۹/۲ درصد از مردان و ۲۴/۷ درصد از زنان این معیار را کم اهمیت می دانند در حالی که ۴۶/۲ درصد از مردان و ۵۰/۷ درصد از زنان، فامیل بودن همسر را بی اهمیت تلقی کرده اند.

- در مجموع ۳۴/۶ درصد از والدین، فامیل بودن همسر را بسیار مهم دانسته اند. ۲۵/۳ درصد از افراد معتقداند که والدینشان این معیار را کم اهمیت می دانند. همچنین ۳۶/۹ درصد از افراد معتقداند که والدین آنها فامیل بودن همسر را بی اهمیت می شمارند. ضمن اینکه ۲/۰۷ درصد از پاسخگویان از نظر والدین خود بی اطلاع بوده اند.

۵۰/۸ - درصد از مردان و ۵۵/۴ درصد از زنان، همشهری بودن همسر را بسیار مهم و مهم می دانند. ۳۰/۷ درصد از مردان و زنان این معیار را کم اهمیت دانسته اند. و همچنین ۱۸/۵ درصد از مردان و ۱۳/۵ درصد از زنان، همشهری بودن را بی اهمیت تلقی کرده اند.

۳۲/۳ - درصد از افراد معتقدند که والدین آنها همشهری بودن همسر را بسیار مهم می دانند. همچنین ۴۳/۰۷ درصد از آنها معیار فوق را از نظر والدین خود مهم دانسته اند. ۸/۶ درصد از افراد معتقدند که والدین شان همشهری بودن را کم اهمیت و ۶/۲ درصد نیز بی اهمیت تلقی می کنند. ضمناً ۳/۸ درصد نیز از نظر والدین خود بی اطلاع بوده اند.

۳۶/۹ - درصد از مردان و ۴۴/۶ درصد از زنان داشتن زبان و قومیت یکسان با همسر را بسیار مهم می دانند. همچنین ۴۰ درصد از مردان و زنان معیار فوق را مهم دانسته اند. این در حالی ست که ۱۳/۸ درصد از مردان و ۹/۳ درصد از زنان معیار فوق را کم اهمیت می دانند. ۹/۳ درصد از مردان و ۶/۱ درصد از زنان نیز داشتن زبان و قومیت یکسان با همسر را بی اهمیت تلقی کرده اند.

۸۶/۲ - درصد از افراد معتقداند که والدینشان داشتن زبان و قومیت یکسان با همسر را بسیار مهم و مهم می دانند. ۶/۹ درصد معتقداند که والدینشان معیار فوق را کم اهمیت تلقی می کنند. تنها ۳/۸ درصد معتقداند که والدینشان داشتن زبان و قومیت یکسان با همسر را بی اهمیت می دانند. ضمناً ۳/۰۷ درصد از پاسخگویان از نظر والدین خود اظهار بی اطلاعی کرده اند.

۱/۵ - درصد از پسران سن مطلوب ازدواج برای خود را ۱۹ - ۱۵ سالگی و ۳۶/۹ درصد از پسران و ۱۰/۷ درصد از دختران سن مطلوب ازدواج برای جنس پسر را ۲۴ - ۲۰ سالگی دانسته اند. همچنین ۵۲/۳ درصد از پسران و ۱۸/۵ درصد از دختران معتقداند که سن مطلوب ازدواج برای پسران ۲۹ - ۲۵ سالگی و در مجموع ۸/۴ درصد از پاسخگویان سن مطلوب را ۲۹ - ۲۵ سالگی دانسته اند.

ب) تجزیه و تحلیل اطلاعات

همانگونه که قبلاً گفته شد اطلاعاتی که به وسیله پرسشنامه جمع آوری شده است، به وسیله برنامه SPSS پردازش و با استفاده از جداول دو بعدی و آزمون خیدو (χ^2) و ... روابط بین متغیرها مورد بررسی قرار می گیرد.

اساس آزمون χ^2 بررسی فراوانیهای مشاهده شده با فراوانیهای نظری مورد انتظار است. یعنی، می خواهیم بدانیم بین فراوانی مشاهده شده و فراوانی نظری مورد انتظار تفاوتی ست منظم و معنا دار، یا اینکه تفاوتی ست ناچیز و حاصل شانس. (تیموری، ۱۳۷۴، ص ۱۹۶)

لازم به یادآوری ست که در این تحقیق عواملی چون سن، جنس، وضعیت اقتصادی یا درآمد خانواده و معیارهای والدین به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته شده و معیارهای همسرگزینی مانند زیبایی ظاهری، سن همسر، فامیل بودن و رعایت حجاب و ... به عنوان متغیرهای وابسته می باشد.

بررسی فرضیات

فرضیه یک : الف - [دختران بیشتر از پسران به ازدواجهای فامیلی تمایل دارند] در فرضیه حاضر، عامل جنس (دختر و پسر بودن) به عنوان متغیر مستقل، تمایل به ازدواج فامیلی (فامیل بودن همسر) به عنوان متغیرهای وابسته به شمار می آیند. جدول شماره ۱ اطلاعات مربوط به این فرضیه را نشان می دهد.

جدول (۱) توزیع پاسخگویان برحسب جنس و نظر آنها در مورد فامیل بودن همسر

فامیل بودن	بسیار مهم	مهم	کم اهمیت	بی اهمیت	جمع
جنس					
پسر	۲	۱۴	۱۹	۲۰	۶۵
دختر	۹	۷	۱۶	۲۳	۶۵
جمع	۱۱	۲۱	۳۵	۶۳	۱۳۰

$$\chi^2 = 7/23$$

$$d.f = 3$$

$$\chi^2 df (3/0.05) = 7/82$$

$$\chi^2 df (3/0.1) = 11/34$$

چون خیدو محاسبه شده (۷/۲۳) از خیدو جدول (۷/۸۲ و ۱۱/۳۴) کمتر است، پس فرق

معنا داری بین فراوانی مشاهده شده و فراوانی مورد نظر انتظار وجود ندارد. و فرض H_0

مورد قبول است. به عبارت دیگر، نظر دو جنس در باره معیار فامیل بودن همسر یکسان است و بین دختر و پسر تفاوت معنا داری وجود ندارد. لذا فرضیه فوق رد می شود.

فرضیه یک: ب) [پسران بیشتر از دختران به معیارهای ظاهری اهمیت می دهند]

در فرضیه فوق عامل جنس (دختر و پسر بودن) به عنوان متغیر مستقل و معیارهای ظاهری شامل، زیبایی چهره، آراستگی ظاهری به عنوان متغیر وابسته به شمار می آیند. برای رد یا اثبات فرضیه، رابطه عامل جنس را با معیارهای زیبایی چهره در جدول زیر مورد بررسی قرار می دهیم.

جدول (۲) توزیع پاسخگویان برحسب جنس و زیبایی چهره

جنس	زیبائی چهره	بسیار مهم	مهم	کم اهمیت	بی اهمیت	جمع
پسر		۲۳	۳۴	۵	۳	۶۵
دختر		۵	۲۸	۲۵	۷	۶۵
جمع		۲۸	۶۲	۳۰	۱۰	۱۳۰

$$\chi^2 = 27/25$$

$$d.f = 3$$

$$\chi^2 df (3/0.05) = 7.81$$

$$\chi^2 df (3/0.1) = 6.25$$

چون خیدو محاسبه شده (۲۷/۲۵) از خیدو جدول (۷/۸۲ و ۱۱/۳۴) بزرگتر است پس فرق معنا دار و منظمی بین فراوانی مشاهده شده و مورد انتظار وجود دارد و فرض H_1 مورد قبول است. به عبارتی، بین عامل جنس و زیبایی چهره رابطه متقابلی وجود دارد. یعنی نظر دو جنس در باره ملاک زیبایی ظاهری تفاوت معنا داری دارد. چنین به نظر می رسد که پسران بیشتر از دختران به زیبایی ظاهری اهمیت می دهند.

فرضیه یک: ج) دختران بیش از پسران به معیارهای مذهبی در انتخاب همسر اهمیت می دهند.

در این فرضیه عامل جنس (پسر و دختر بودن) به عنوان متغیر مستقل و معیار مذهبی مثل خواندن قرآن به عنوان متغیر وابسته به شمار می آیند. جهت رد یا اثبات فرضیه فوق، رابطه عامل جنس و معیار قرآن خواندن مورد بررسی قرار می گیرد.

جدول شماره (۳) توزیع افراد برحسب جنس و نظر آنها در مورد قرآن خواندن همسر

جنس	خواندن قرآن	بسیار مهم	مهم	کم اهمیت	بی اهمیت	جمع
پسر		۲۶	۱۹	۱۳	۷	۶۵
دختر		۲۹	۳۰	۲	۳	۶۵
جمع		۵۵	۴۹	۱۶	۱۰	۱۳۰

$$\chi^2 = 10/66$$

$$d.f = 3$$

$$\chi^2 df (2/0.05) = 7/82$$

$$\chi^2 df (2/0.1) = 11/34$$

چون خیدو محاسبه شده (۱۰/۶۶) از خیدو جدول (۷/۸۲)، در سطح ۹۵ درصد بزرگتر است پس فرق معنا داری بین فراوانی مشاهده شده و مورد انتظار وجود دارد، پس فرض H_1 مورد قبول است. به عبارت دیگر، نظر دو جنس در باره معیار خواندن قرآن تفاوت دارد و دختران تمایل بیشتری به قرآن خواندن همسرانشان دارند. لذا فرضیه فوق تأیید می گردد. فرضیه ۲: الف) [هرچه درآمد خانواده بالاتر باشد، توجه به معیارهای مذهبی کمتر است. در این فرضیه عامل (درآمد خانواده) به عنوان متغیر مستقل می باشد و معیار مذهبی نظیر خواندن قرآن به عنوان متغیر وابسته به شمار می آیند. جهت رد و اثبات فرضیه فوق، رابطه عامل درآمد خانواده و معیار قرآن خواندن را مورد بررسی قرار می دهیم.

جدول شماره ۲ توزیع پاسخگویان برحسب سطح درآمد خانواده و نظر آنها در مورد قرآن خواندن همسر

سطح درآمد خانواده	خواندن قرآن	بسیار مهم	مهم	کم اهمیت	بی اهمیت	جمع
بالا		۱۱	۴	۵	۳	۲۳
متوسط		۱۸	۹	۵	۱	۳۳
پایین		۲۶	۳۶	۶	۴	۷۴
جمع		۵۵	۴۹	۱۶	۱۰	۱۳۰

$$\chi^2 = 12/74$$

$$d.f = 6$$

$$\chi^2 df (2/0.05) = 12/59$$

$$\chi^2 df (2/0.1) = 16/81$$

چون خیدو محاسبه شده (۱۲/۷۴) از خیدو جدول (۱۲/۵۹) در سطح ۹۵ درصد بزرگتر است، پس فرق معنا داری بین فراوانی مشاهده شده و مورد انتظار وجود دارد و فرض H_1 مورد قبول است. به عبارتی، نظر طبقات مختلف در باره ملاک خواندن قرآن متفاوت می باشد و افرادی که دارای درآمد بالاتری باشند به معیار قرآن خواندن همسر اهمیت کمتری می دهند، در نتیجه فرضیه فوق تأیید می گردد.

فرضیه ۲: ب) [هرچه درآمد خانواده بالاتر باشد، توجه به معیارهای ظاهری بیشتر می شود.]

در فرضیه حاضر درآمد خانواده به عنوان متغیر مستقل و معیارهای ظاهری نظیر، زیبایی چهره و آراستگی ظاهری به عنوان متغیرهای وابسته به شمار می آیند. جهت رد یا اثبات فرضیه فوق رابطه عامل سطح درآمد خانواده با معیار زیبایی چهره مورد بررسی قرار می گیرد.

جدول شماره (۵) توزیع پاسخگویان برحسب سطح درآمد خانواده و نظر آنها در مورد زیبایی چهره همسر

جمع	بی اهمیت	کم اهمیت	مهم	بسیار مهم	زیبائی چهره سطح درآمد خانواده
۲۲	۰	۲	۹	۱۲	بالا
۳۳	۲	۵	۲۱	۵	متوسط
۷۴	۸	۲۳	۳۲	۱۱	پایین
۱۳۰	۱۰	۳۰	۶۲	۲۸	جمع

$$\chi^2 = ۲۲/۴۳$$

$$d.f = ۶$$

$$\chi^2 df (۲/۰۵) = ۱۲/۵۹$$

$$\chi^2 df (۲/۰۱) = ۱۶/۸۱$$

چون خیدو محاسبه شده (۲۲/۴۳) از خیدو جدول (۱۲/۵۹، ۱۶/۸۱) بزرگتر است پس فرق معنا دار و منظمی بین فراوانی مشاهده شده و فراوانی مورد انتظار وجود دارد و فرض H_1 مورد قبول است. به عبارتی نظر طبقات مختلف در مورد زیبایی چهره، تفاوتی معنا دار دارد و چنین به نظر می رسد که خانواده های با درآمد بالاتر به معیار زیبایی چهره اهمیت بیشتری می دهند. پس فرضیه فوق تأیید می گردد.

فرضیه ۲: ج) [بین درآمد خانواده و توجه به معیار تجانس و همگونی با همسر رابطه وجود دارد.]

در فرضیه فوق درآمد خانواده به عنوان متغیر مستقل و معیارهای تجانس و همگونی در منشای اجتماعی مانند فامیل بودن، به عنوان متغیر وابسته به شمار می روند. جهت بررسی فرضیه فوق، رابطه عامل سطح درآمد خانواده و معیار فامیل بودن را مورد مطالعه قرار می دهیم.

جدول شماره (۶) توزیع پاسخگویان برحسب سطح درآمد خانواده و نظر آنها در مورد

فامیل بودن همسر

سطح درآمد خانواده	فامیل بودن	بسیار مهم و مهم	کم اهمیت	بی اهمیت	جمع
بالا	۵	۵	۱۳	۲۳	
متوسط	۶	۱۱	۱۶	۲۳	
پایین	۲۱	۱۹	۲۴	۷۴	
جمع	۳۲	۳۵	۶۳	۱۳۰	

$$\chi^2 = ۲/۵۲$$

$$d.f = ۴$$

$$\chi^2 df (۳/۰۵) = ۹/۴۹$$

$$\chi^2 df (۳/۰۱) = ۱۳/۲۸$$

چون خیدو محاسبه شده (۲/۵۲) از خیدو جدول (۹/۴۹، ۱۳/۲۸) کوچکتر است پس فرق معنا داری بین فراوانی مشاهده شده و مورد انتظار وجود ندارد و فرض H_0 مورد قبول است. به عبارت دیگر، نظر طبقات مختلف در مورد اهمیت فامیل بودن همسر یکسان است و بین طبقات بالا و متوسط و پائین تفاوت معنا داری وجود ندارد. لذا فرضیه فوق رد می شود. فرضیه ۳: الف) [هرچه سن فرد بیشتر باشد، توجه به معیارهای ظاهری کمتر می شود]

در فرضیه جاری عامل سن به عنوان متغیر مستقل و معیارهای ظاهری - نظیر زیبایی چهره و آراستگی ظاهری به عنوان متغیر وابسته به شمار می آیند. جهت رد یا اثبات فرضیه فوق رابطه عامل سن با معیار زیبایی چهره را در جدول شماره ۷ مورد بررسی قرار داده ایم:

جدول شماره (۷) توزیع پاسخگویان برحسب سن افراد و نظر آنها در مورد زیبایی چهره

سن	زیبائی چهره	بسیار مهم	کم اهمیت	بی اهمیت	جمع
کمتر از ۲۰ سال	۹	۶	۱	۱۶	
۲۰-۲۴ سال	۶۸	۱۵	۴	۸۷	
۲۵ سال و بالاتر	۱۳	۹	۵	۲۷	
جمع	۹۰	۳۰	۱۰	۱۳۰	

$$\chi^2 = 11/04$$

$$d.f = 4$$

$$\chi^2 df (2/05) = 9/49$$

$$\chi^2 df (2/01) = 13/28$$

چون خیدو محاسبه شده (۱۱/۰۴) از خیدو جدول (۹/۴۹) در سطح ۹۵ درصد بزرگتر است، پس فرق معنا دار و منظمی بین فراوانی مشاهده شده و مورد انتظار وجود دارد و فرض H_1 مورد قبول است. به عبارتی، عامل سن و زیبایی رابطه متقابل با یکدیگر دارند. یعنی نظر سنین مختلف در مورد معیار زیبایی چهره تفاوت معنا داری دارد. بدین صورت که هر چه سن افراد بالاتر باشد، توجه آنها به معیار زیبایی ظاهری کمتر می باشد. پس فرضیه فوق در سطح ۹۵ درصد تأیید می شود.

فرضیه ۳: ب) [بین سن و معیارهای مذهبی رابطه وجود دارد.]

در فرضیه فوق سن به عنوان متغیر مستقل و معیارهای مذهبی مثل خواندن قرآن به عنوان متغیر وابسته به شمار می روند. جهت رد و اثبات فرضیه فوق، رابطه عامل سن با معیار قرآن خواندن در جدول شماره ۸ مورد بررسی قرار داده ایم:

جدول شماره (۸) توزیع پاسخگویان برحسب سن و نظر آنها در مورد قرآن خواندن

جمع	بی اهمیت	کم اهمیت	مهم	بسیار مهم	خواندن قرآن
					جنس
۱۶	۴	۱	۴	۷	کمتر از ۲۰ سال
۸۷	۵	۱۱	۳۰	۴۱	۲۰-۲۴ سال
۲۷	۱	۴	۱۵	۷	۲۵ سال و بالاتر
۱۳۰	۱۰	۱۶	۴۹	۵۵	جمع

$$\chi^2 = ۱۲/۸۷$$

$$d.f = ۶$$

$$\chi^2 df (۳/۰۵) = ۱۲/۵۹$$

$$\chi^2 df (۳/۰۱) = ۱۶/۸۱$$

چون خیدو محاسبه شده (۱۲/۸۷) از خیدو جدول (۱۲/۵۹) در سطح ۹۵ درصد بزرگتر است، پس فرق معنا دار و منظمی بین فراوانی مشاهده شده و مورد انتظار وجود دارد و فرض H_1 مورد قبول است. به عبارتی نظر سنین مختلف در باره ملاک قرآن خواندن همسر تفاوت دارد و افراد با سنین بالاتر اهمیت کمتری به قرآن خواندن همسرانشان، نشان می دهند. پس فرضیه فوق در سطح ۹۵ درصد تأیید می شود.

فرضیه ۴: الف) [بین نظر والدین و دانشجویان در مورد ازدواج فامیلی تفاوت معنا داری وجود ندارد.]

در فرضیه فوق نظر والدین و دانشجویان به عنوان متغیر مستقل و فامیل بودن همسر به عنوان متغیر وابسته به شمار می روند. جهت رد و اثبات فرضیه، رابطه عامل نظر والدین را با معیار فامیل بودن همسر مورد بررسی قرار داده ایم.

جدول شماره (۹) توزیع پاسخگویان و والدین و اعتقاد آنها در مورد فامیل بودن همسر

نظر	فامیل بودن همسر	بسیار مهم	مهم	کم اهمیت	بی اهمیت	جمع
دانشجو	۱۱	۲۱	۳۵	۶۳	۱۳۰	
والدین	۱۶	۲۹	۳۳	۴۸	۱۲۶	
جمع	۲۷	۵۰	۶۸	۱۱۱	۲۵۶	

$$\chi^2 = 4/22$$

$$d.f = 3$$

$$\chi^2 df (2/0.05) = 7/82$$

$$\chi^2 df (2/0.1) = 11/34$$

چون خیدو محاسبه شده (۴/۲۲) از خیدو جدول (۷/۸۲ و ۱۱/۳۴) کمتر است، پس فرق معنا دار و منظمی بین فراوانی مشاهده و مورد انتظار وجود ندارد و فرض H_0 مورد قبول است. در نتیجه فرضیه فوق تأیید می شود. مشاهدات جدول نیز نشان می دهد که دانشجویان و والدین در رابطه با معیار فامیل بودن همسر با یکدیگر توافق دارند و به عبارت دیگر، بین نظر والدین و دانشجویان در این باره تفاوت معنی داری وجود ندارد.

فرضیه ۴: ب) [بین توجه والدین به معیارهای مذهبی و توجه فرزندان به این معیار تفاوت معنا داری وجود ندارد.]

در فرضیه فوق نظر والدین و نظر دانشجویان به عنوان متغیر مستقل و معیار مذهبی نظیر قرآن خواندن به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است.

جدول شماره (۱۰) توزیع پاسخگویان به تفکیک نظر دانشجویان و والدین و اعتقاد آنها در مورد خواندن قرآن

نظر	قرآن خواندن	بسیار مهم	مهم	کم اهمیت	بی اهمیت	جمع
دانشجو		۵۵	۴۹	۱۶	۱۰	۱۳۰
والدین		۶۴	۴۲	۱۶	۲	۱۲۴
جمع		۱۱۹	۹۱	۳۲	۱۲	۲۵۴

$$\chi^2 = ۶/۵۳$$

$$d.f = ۳$$

$$\chi^2 df (۳/۰.۵) = ۷/۸۲$$

$$\chi^2 df (۳/۰.۱) = ۱۱/۳۴$$

چون خیدو محاسبه شده (۶/۵۳) از خیدو جدول (۷/۸۲ و ۱۱/۳۴) کوچکتر است پس فرق معنا دار و منظمی بین فراوانی مشاهده و مورد انتظار وجود ندارد و فرض H_1 مورد قبول است. به عبارتی، بین نظر والدین و دانشجویان در مورد قرآن خواندن همسر تفاوتی مشاهده نمی شود. لذا خانواده و دانشجو اهمیت یکسانی برای این معیار قائل هستند. فرضیه ۴: ج) [بین توجه والدین به معیارهای ظاهری و توجه فرزندان به معیارهای ظاهری تفاوت معنا داری وجود ندارد.]

در فرضیه فوق عامل نظر والدین به عنوان متغیر مستقل و معیارهای ظاهری نظیر زیبایی همسر به عنوان متغیر وابسته به شمار می روند.

جدول (۱۱) توزیع پاسخگویان به تفکیک نظر دانشجویان و اعتقاد آنها در مورد

زیبائی همسر

نظر	زیبائی چهره	بسیار مهم	مهم	کم اهمیت	بی اهمیت	جمع
دانشجو		۲۸	۶۲	۲۰	۱۰	۱۳۰
والدین		۱۱	۵۴	۵۱	۰	۱۱۶
جمع		۳۹	۱۱۶	۸۱	۱۰	۲۴۶

$$\chi_c^2 = ۲۲/۹۳$$

$$d.f = ۳$$

$$\chi^2 df (۳/۰.۵) = ۷/۸۲$$

$$\chi^2 df (۳/۰.۱) = ۱۱/۳۴$$

چون خیدو محاسبه شده (۲۲/۹۳) از خیدو جدول (۷/۸۲ و ۱۱/۳۴) بزرگتر است پس فرق معنا دار و منظمی بین فراوانی مشاهده و مورد انتظار وجود دارد و فرض H_1 مورد قبول است. به عبارتی، بین نظر والدین و دانشجویان در مورد معیار زیبایی ظاهری در انتخاب همسر تفاوت معنا داری وجود دارد چنین به نظر می رسد که عامل زیبایی در نزد دانشجویان در مقایسه با والدین آنها از اهمیت بیشتری برخوردار است.

نتیجه گیری

از آنچه گذشت می توان نتایج زیر را ارائه نمود:

- ۱- بین جنس و معیارهای همسرگزینی رابطه وجود دارد.
 - پسران بیشتر از دختران به معیارهای ظاهری در گزینش همسر نظیر زیبایی چهره اهمیت می دهند.
 - دختران بیش از پسران به معیارهای مذهبی در گزینش همسر، نظیر قرآن خواندن شوهر اهمیت می دهند.
 - بین جنس و معیارهای تجانس و همگونی در منشای اجتماعی نظیر فامیل بودن، همشهری بودن و ... اختلاف معنا داری وجود ندارد.
- ۲- بین وضعیت اقتصادی و توجه به معیارهای همسرگزینی رابطه وجود دارد بدین صورت که:
 - افرادی که دارای وضعیت اقتصادی بالاتری می باشند معیارهای ظاهری در انتخاب همسر، نظیر زیبایی چهره و ... اهمیت بیشتری می دهند.
 - بین وضعیت اقتصادی و توجه به معیارهای تجانس و همگونی در منشای اجتماعی نظیر فامیل بودن با همسر و ... اختلاف معنا داری وجود ندارد.
- ۳- سن با معیارهای همسرگزینی رابطه دارد بدین صورت که:
 - افرادی که دارای سن بالاتری می باشند به معیارهای ظاهری نظیر زیبایی چهره در گزینش همسر کمتر توجه می کنند.
 - افرادی که دارای سن بالاتری می باشند به معیارهای مذهبی نظیر قرآن خواندن همسر، رعایت حجاب و ... بیشتر اهمیت می دهند.
- ۴- بین معیارهای والدین و معیارهای فرد در گزینش همسر رابطه وجود دارد بدین ترتیب که:
 - بین نظر والدین در زمینه معیارهای ظاهری در گزینش همسر نظیر زیبایی چهره، آراستگی ظاهری و ... و نظر فرزندان در این زمینه اختلاف معنا داری وجود دارد. بدین معنا که فرزندان به این معیارها توجه بیشتری از خود نشان می دهند.
 - بین نظرات والدین و دانشجویان در زمینه توجه به معیارهای تجانس و همگونی در منشای اجتماعی نظیر فامیل بودن اختلافی وجود ندارد.
 - بین نظرات والدین و دانشجویان در زمینه توجه به معیارهای مذهبی در گزینش همسر اختلافی وجود ندارد.

منابع و مأخذ:

- ۱- توسلی، غلامعباس، نظریه های جامعه شناسی، تهران، انتشارات سمت، پاییز ۱۳۷۰، ص ۳۰۸
- ۲- تیموری، حبیب الله، مقدمه ای بر آمار در علوم اجتماعی، نشر نی، تهران ۱۳۷۴، ص ۱۹۶
- ۳- روابط عمومی دانشگاه یزد، راهنمای تحصیلی دانشجویان دانشگاه یزد، ۱۳۷۹، ص ۱۳
- ۴- ساروخانی، باقر، مقدمه ای بر جامعه شناسی خانواده انتشارات سروش، تهران ۱۳۷۰، ص